

Byl jsem požádán, zda bych opět nenapsal něco malého o květnu roku 1945, ale po tolika člancích a dvou knihách už nelze nic nového psát. Vzpomněl jsem si ale na příběh, který se do knihy nedostal, a myslím si, že je vhodným. Dne 6. 8. 2019 jsem byl kontaktován dcerou paní, která prý na konci druhé světové války žila ve Mstěticích. A v samém počátku hovoru se zmínila, jestli by maminku mohla někdy přivést, protože má mou knihu o Zelenči a vypráví neskutečné příběhy ze svého mládí. Vozívají ji prý do Brandýsa občas k lékaři a na nákupy a musí se s ní prý zastavovat na cestě hlavně v těch Mstěticích. Je jasné, že jsem nechtěl čekat a ihned se za paní chtěl rozjet, ale až začátkem září jsem měl tu možnost se s ní sejít. Dceři jsem po vyprávění u čaje potvrdil, že vše, co jsem se dozvěděl, je nejspíš pravda, jen jsem neměl možnost potvrdit si výpověď jiné ženy, kterou jsem slyšel před více než třiceti lety. Jakou? Tu, jak si nepatrná vesnička v květnu roku 1945 prošla lidskou tragédií.

„Víte, mě dali naši koncem války v dubnu na Zalabákův statek ke krávám, protože už mi bylo skoro patnáct let a maminka potřebovala každou korunu. Bylo nás v baráku jak smetí a já byla tehdy nejstarší z hladovejch dětí. Měla jsem tři sourozence, takže si dokážete představit, jak to v tom maličkém baráčku o dvou místnostech, co jsme měli, vypadalo. Ani jsem nedochodila školu. Otec to domluvil s někým v toušeňským cukrovaru. Dělal totiž strojníka u Volmana. A když bylo potřeba, jezdil na kole i do té Toušeně a znal se se spoustou kočích, co tam jezdili z okolních vesnic. Ono totiž nebylo koncem války už co žrát, a tak kšeftoval myslím si s kořalkou. Já jsem strašně vyváděla, když to doma oznámil. Já si s pláčem sbalila dva kufry s prádlem a botama a z nádraží mě odvedli tam nahoru do vsi jako tu krávu na porážku. Už v tom vlaku jsem začala brečet, aby mě nikam nedávali, že stejně uteču, a tak mi otec před maminkou ještě nějakou přidal, abych prý měla proč řvát, a to mi vydrželo až do těch Mstětic. Ve vagónu jeli lidi na Těšnov, byl jich plnej vagón a já hysterčila, až se otáčeli a bavili se mezi sebou, jakej jsem nevychovej parchant. To víte, patnáctiletá holka z dělnický kolonie. Nebyla jsem žádný ořezávátko. Starší kluci se mě báli. I nějaký vojáci, co byli rozlezlí ve vagónech na tom nádraží, se dobře bavili, jakej jsem jim tam předváděla tiátr, a čuměli na mě jak na blázna. Dostala jsem ještě od táty jednu mezi kolejema, já flákla kuframa na koleje a maminka na něj ječela, ať mě nechá. Byli jsme taková správná rodinka a moc ráda na to vzpomínám. U nás se pro pohlavek nikdy nešlo daleko a byli jsme jako děti zvyklí, že s námi občas rodiče pěkně zacloumali za to, co jsme prováděli. A že u toho padlo i nějaký to sprostý slovo? No a co, bylo to normální a pan učitel nám každou chvíli psal poznámku do sešitu, když jsme tím, co jsme od tatínka slyšeli, očastovali spolužáky. Ten, co žaloval, to potom pěkně schytil. To víte, byly jsme čtyři na jednoho a po škole jsme si to s nima hned na schodech školy vyřídily hezky po našem. Brašnou s knížkama přes hlavu a pěknou fackou k tomu.

Já tam za živýho boha ke krávám nechtěla. Zнала jsem jenom psa a kočku a co bylo větší, toho jsem se strašně bála. Kolikrát byl u trafiky nebo u koloniálu vůz s koněm a já radši přešla ulici na druhou stranu, abych nemusela jít okolo něho. Krávy jsem tam viděla poprvé v životě a nevěděla jsem, co si s nima mám počnout. Byly to pro mě jenom strašně velký zvířata s vykulenejma očima, vyplazující jazyky a s rohama, kterých jsem se neskutečně bála. Bůh ví, co sedlákoví napovídal otec, aby se mě zbavil. Ale zvykla jsem si a za tejdén už jsem s vidlema běhala od rána do večera okolo krav, abych to všecko stihla a mohla jít s ostatníma klábosit na náves. Pamatuju se na hospodu, co stála na křižovatce u silnice na Zeleněč a tam byla i kovárna. Měl to pan Topol. Druhá hospoda byla dole na tom nádraží, ale tam chodili ti vojáci, co tam byli v těch vagónech na tý zadní koleji bez mašiny. Byli tam i s ženskýma a dětma. U vagónů měli zaplechovaný okno a z toho normálně vytaženej komín od kamen, na šňůrách natažených mezi vagónama věšeli spodřáry. Ženský to praly v prádelním kotli před těma vagónama. Bylo to tam jak v cikánským lágru. Možná to i cikáni byli. Nebyli to Němci. Ti byli jiní, takový uhlazení, čistý. Já nevím, co to bylo za vojáky. Chodil tam ale za nima nějaký Štefan, myslím si, že se jmenoval Štefan, a ten s nima uměl mluvit. Vojáci měli cigára, a tak se měnilo jídlo za ty cigára. U nás taky byl několikrát, myslím, že pro vajíčka.

Nebyla jsem v těch Mstěticích ani měsíc a začala ta revoluce v Praze. To prchali nejdřív Němci ze zabraných statků ve vsi a s nima vojáci, co byli ubytovaný ve škole. Já chtěla domů k mámě, ale silnice byly plný Němců, vlaky vůbec nejezdily a od Nehvizd se střídalo. Krávy jsme odvedli večer do lesejčka a schovávalo se jídlo, aby

to Němčouři nesežrali a cenný věci do sklepů. Peřiny jsme zahrabaly s holkama do sena ve stodole. Pan Bláha pak vyprávěl, že okolo po silnici jely od Brandejsa dokonce německý tanky a točily se dole u nádraží a zase jely zpátky. Já jsem s Mařkou nosila vodu do toho lesejčka, ale krávy tam bučely hlady, bylo to slyšet až do vsi, a tak je přivedly zpátky. Co bylo za den nevím, ale říkalo se, že na hlavní silnici jsou už Rusáci. Ale nikdo tam nešel, tady všude byli Němci po polích a na silnici jezdilo plno aut. Jeden tank dokonce zastavil na návsi u školy. Ten byl z dálky slyšet, jak jel po cestě od Čelákovic. Já nevím, kdo tam tenkrát šel, jestli to byl starý pan učitel Kosina, ne počkejte, byl to asi pan Lipka z Jiren. Chtěli prý ale jen ukázat cestu k Američanům. To už naši nosili na zádech ty flinty, co sebrali Němcům a ti Němci z toho tanku jim je sebrali a odjeli. Já měla sbalený kufry a nachystaná trapem hnát do polí se schovat, kdyby se začalo střílení.

Jestli tam byla barikáda? Ve Mstěticích?

Ne, prosím vás, kdo by ji tam stavěl. Vždyť jsem vám říkala, že bylo všude ještě plno Němců. Jezdili nákladákama a na motorkách po silnici, co vede do Brandejsa a taky jezdili na ten Zeleneč. No, jak jste to psal. Ty flinty snad sebrali lidi z vesnice těm jejich raněnejm z toho autobusu, co zůstal stát na silnici. Prostě je tam Němčouři nechali a zdrhli, aby je Rusáci nechtyli a nepostříleli. A ty zafačovaný chudáci, o který nikdo nestál, měli ty flinty. Těm našim velel snad ten pan Lipka a na jiný už si nevzpomínám. Starý chlapi mě tenkrát nezajímali a mladý taky ne. To až pozdějc.

A stejně je postříleli. Koho? No ty Němčoury.

Najednou přijel nákladák plnej Rusů od nádraží, naši jim dali ty Němčoury, co seděli u školy u křížku a dva je vedli za vesnici. Pak už jsme slyšeli jenom to střílení.

Příběhnul pak myslím pan Matějka, nebo starej pan Kratochvíl od vedle ze statku pro lopatu, a aby jiný vzali krumpáč a šli je s jinejma chlapama ze vsi zahrabat. No a já jako pitomá káča jsem tam s ženskýma hnala taky. No, co jsem asi mohla vidět. Za škarpou v poli u stodoly leželi ty postřílení vojáci a mohli být tak čtyři, víc ne. Někdo přes ně hodil nějakou deku, nebo co to bylo, a chlapi nás odtamtud hnali jak nadmutý kozy, že prý nemusíme u všeho být. Ne, neviděla jsem to. To střílení neviděl nikdo, a proč to Rusáci udělali, nikdo neví. Možná jim chtěli utýct do polí, nebo něco jinýho. Pak přijeli myslím druhej den Rusáci s takovejma divnejma koňma a s vozama a my měli jiný starosti, než nějaký zakopaný Němce za vesnicí. To se zase všecko schovávalo znova, aby to nesežrali Rusáci. Zajímali se hlavně o kořalku a o děvečky z jinejch statků. Pořád po nich počumovali a doráželi. Ale já byla prťavá, hubená, samej uher a vypadala jsem mladší než na těch patnáct, co mi bylo. Já si nemůžu vzpomenout, ale snad to byla stará paní Kloboučnicková, co mi ještě četla pohádky. A vůbec, byli to nějaký Mongolové, měli šikmý oči a žádný fešáci to rozhodně nebyli. Spiš byli šeredný jak noc. Holky z nich měly srandu a hlavně stačilo vzít vidle a už couvali. Byli na tý návsi a spali ve škole. Jednoho rána jsem vylezla z baráku a byli pryč. V noci museli někam odtáhnout.

To ještě muselo být v tom květnu, nebo začátkem léta, co jela celá vesnice v neděli na mši do kostela v Zápech. My musely vypucovat starou bryčku půjčenou odvedle tak, že byla jak nová, kočí leštil řemeny. Každý se vypucíroval jak na svatbu a jelo se. Muselo to bejt nějaký posvícení, nebo co, to se lidi nevešli ani do kostela a stáli venku. Já tam potkala spolužačky a ty byly celý auf z toho, že mě tam viděli.

Jestli se mi tam nějaký kluk nelíbil a jestli by se nedal najít?

No opravdu ne, vždyť jsem vám už říkala, že mě kluci nezajímali. Ale jeden tam takový byl. Mohlo mu být tak pětadvacet a ten na mě zíral, div mu nevypadla čelist. Líbila jsem se mu.

Jak se jmenoval? Já nevím, to už se mi z paměti vytratilo, ale ty koně, měl nejhezčí. Na koně nedali sedláci dopustit. Neexistovalo, aby s nima kočí špatně zacházel. To by do hodiny letěl a bičem by mu sedlák zmaloval záda tak, že by do konce života spal už jenom na bříše. Koně se hejčkali jako lidi a krávy to samý. Né jako potom za komoušů, to se děly věci s lidma i s dobytkem. Pak jsme byli na nějaký tancovačce

v Toušeni v tý hospodě u rybníka na návsi. To už bylo v létě po válce. Tam taky byli Rusáci. To se šlo hnedka za humnami po cestě mezi polema s obilím až tam a druhá cesta vedla na nádraží. To jsme tenkrát strašně zmokli, když jsme šli večír zpátky a já z toho měla horečky a báli se, abych nechytla ten zápal plic. Taky to byla moje první tancovačka a tancovat jsem vůbec neuměla. Nevěděla jsem, co s hnátama, a jakmile nějaký přišel, abych šla, odbyla jsem ho tak, že šáhnul po jiný. Styděla jsem se za to, že to neumím, a tak mě pak učili holky tancovat po práci na dvoře. Měli mě na starost. Já byla strašný tele. Holky si klidně daly kořalečku, nebo víno a já chtěla po hostinským mlíko. Ten si asi taky o mně musel myslet svoje.

Ve Mstěticích byly parádní statky. Nejhezčí a nejbohatší v okolí. Ty nádherný baráky, škola, co už není. Ta byla jak ve městě. Zmizely stromy, zahrady i ta dlážděná obrovská návěs. Strašně se to tam změnilo. Všecko je pryč. Lidi se tam na tý návsi scházeli a klevetilo se až do noci. Dneska už tam nikoho nepotkáte, ani živáčka. To je strašná škoda.

No a po válce už jsem dlouho v těch Mstěticích nebyla, já prostě k hlíně a ke kravám srdcem nepřirostla, a jak se naskytla příležitost, zdrhla jsem zpátky a šla do fabriky. Ale moc ráda na to vzpomínám, asi proto, že jsem byla poprvé bez rodičů a cítila se bejt dospělá. Nebo to bylo tím, jak tam po tý válce bylo krásně a já si to uvědomila až teď, když jsem stará bába.“

Škoda, že vyprávění se již nedostalo do knihy, kterou jsem psal a která se jmenuje Nezvěstný. Válečný příběh z této blízké vsi by v knize mnohé změnil. Ale tak už to s knihami a s jejich autory bývá, že dopíší, vydají napsané a mohli by psát znovu a jinak pro to, co nevěděli. Veselou babičku jsem ten den viděl naposledy i přesto, že slíbila, že se brzy ozve a s vyprávěním budeme pokračovat. Že mezitím přepíši tento příběh a ona ho zkontroluje. Hledal jsem ji, ptal se, ale marně. A najednou jsem začal psát knihu o roce 1866 a otevřel kroniku Mstětic, o které jsem si myslel, že neexistuje. Vojáci jsou opravdu pohřbeni někde u zdi současného parkoviště golfového hřiště. Kronikář příběh zaznamenal a poté zřejmě ve strachu, že napsal pravdu, vše napsané přeškrtnal.

Knihy s názvem Nezvěstný zřejmě nebude mít konce, stále je mnoho nenalezeného z temné a utajované doby jara a léta 1945. Z míst, kde dnes žijeme my své životy bez hrůz války.

Opět letos byly vzpomínky na květnové události roku 1945 smutné. Se štvavými články a reakcemi na ně. Chtěl bych Vám tedy připomenout, že Malmigin Sergěj Alexandrovič, zemřel na zástavu srdce během operace válečného zranění na brandýském zámku. Bylo mu třicet šest let, měl ženu Marii a děti. Pocházel z maličké osady u Degtyarska ve Sverdlovské oblasti. Petruchin Alexander Fedorovič pocházel z Moldavska, bylo mu 29 let. I on zemřel na následky válečného zranění. A posledním z trojice, které máme pohřbené na brandýském hřbitově, Sinke Alexej Leontěvič, který zemřel až v září, také nebyl vrah, sexuální násilník, zloděj hodinek, jak nás nově učí dějinám.

Až zase některý „hrdina a protirusky zaměřený vlastenec“ rozkope 8. května kytky na brandýském hřbitově, měl by se vzdělávat knihami a navštívit archivy, aby věděl, jaké plány měli nacisté s českým národem. Bez těch „Rusáků“, kteří jsou v Čechách a na Moravě pohřbeni by tu nebyl. A k „vandalsky zničenému památníku hrdinů“ v Řeporyjích mám jen slovo Františka Smolíka z filmu Vyšší princip: „I já schvaluji...z vyššího principu mravního...“. Neznámý jen připsal, co autor památníku zapomněl vytesat.